

ANDERS ARFWEDSON:

Till sist

kan vi konstatera, att det inte bara är ett intensivt internationellt kvinnoår som nu gått till ända. Även det mindre upphaussade internationella byggnadsvårdsåret är slut. Det förra har haft makthavarnas fulla stöd. Hur det varit med inställningen till det senare be-lyses på ett utomordentligt sätt av händelse-utvecklingen kring Münchenbryggeriet vid Söder Mälärstrand i Stockholm.

Hur kan det nu bli så mycket uppståndelse kring ett gammalt bryggeri, frågar sig möjligen vän av framåtskridande. Svaret är, att om frågan enbart rörde bevarandet eller rivandet av en gammal fabriksbyggnad, hade det förmodligen inte blivit mera väsen än det för några år sedan blev kring det berömda Strindbergshuset vid Karlaplan. Det blev en viss, berättigad, uppståndelse. Men saken fick likväl ha sin gång fram till det bittra slutet.

I fallet Münchenbryggeriet rör det sig om något mer. Här är det inte bara fråga om ett antal byggnadsminnesvurmars intresse av att bevara en gammal byggnad. Münchenbryggeriet är nämligen, vid sidan av att vara ett fint exempel på en industrimiljö från industrialismens barndom, ett folkets hus i ordets egentliga bemärkelse.

På Münchenbryggeriets 40 000 kvm har man genom egna initiativ lyckats skapa ett kulturhus för hela stadsdelen Söder. Här ryms alla åldrar. Här finns Söders modernaste idrottsanläggning, som inkluderar bland annat en simhall. Flera hundra arbetare jobbar dagligen i de små hantverksbetonade industrier som fått lokaler i bryggerikomplexet. Bryggeriets gamla representationsvåning, Mälarsalen, är en av Stock-

holms populäraste danslokaler, inte minst för gammaldansens vänner. För Söders pensionärer är bryggeriet den givna träffpunkten.

Nejmen, så utmärkt, säger sig givetvis främlingen. Så utomordentligt att man på detta sätt kunnat förena önskemålet att bevara en värdefull byggnadsmiljö med önskan att få ett rymligt hus där folk i alla åldrar kan träffas på sin fritid! Vad lyckliga ni är, som på detta sätt kan ge nytt och meningsfullt innehåll åt en gammal charmfull miljö.

Ja, så säger främlingen, ty främlingen är en naiv person utan djupare insikt i planfrågor. De som i likhet med exempelvis generaldirektören Lennart Holm i Statens Planverk har sådana insikter, har redan för längesen förstått att den gamla tegelborgen står i vägen för framåtskridandet.

Så har då kommunalpolitikerna i Stockholm formerat sig till drabbning.

För bevarandet av Münchenbryggeriet har moderater, folkpartister, centerpartister och några kommunistiska avhoppare ställt upp. Bakom dessa politiker står i stort sett allt vad Stockholm har att erbjuda av social, teknisk och kulturell expertis. Bakom de borgerliga står också – självfallet – alla de Söderbor som saken i första hand angår. Mot bevarandet av bryggeriet står huvudkommunens socialdemokratiska och kommunistiska majoritet jämte ledningen för det kommunala bostadsföretag, som fått löfte att bygga bostäder på den mark som bryggeriet nu står på.

Och de olika parternas argument?

De borgerliga har anfört hela raden av självklara argument, men man skulle nästan

kunnat nöja sig med detta enda: Det finns saker, som ter sig så självklara, att de inte kräver någon bevisföring. Vissa frågor kan besvaras med hjälp av en allmänt medborgerlig instinkt. Det är t ex möjligt att man med hjälp av expertis kan bevisa att det är rationellt att bygga om Uppsala Domkyrka till ett kommunalt bussgarage. Ändå känner de flesta på sig – utan argumentation i den ekonomiska delen – att det vore fel att göra så.

Socialdemokraterna har haft ett enda argument för sin ståndpunkt, nämligen att marken behövs för bostadsbyggande. För övrigt har socialdemokraterna inte anfört några argument, ty socialdemokrater i majoritet brukar inte argumentera. Men det behövs inget större skarpsinne för att förstå vilka faktorer som avgjort saken. Det kommunala bostadsföretaget, som socialdemokraterna räknar som en del av sitt eget ekonomiska revir, behöver mark för byggande. Och intresset ljuger som bekant inte. Vidare är verksamheten i bryggeriet tillkommen utan medverkan av "rörelsen". Hänsyn till "irreguljär" folklig aktivitet har socialdemokraterna som bekant aldrig brukat ta.

Alltså kommer bryggeriet att rivas. Det har nu beslutats i demokratisk ordning.

Vad kan man då lära av detta? Att social-

demokrater är historielösa och saknar pietet? Det behöver vi inte lära oss, ty det har vi vetat länge.

Nej, här gäller det något långt viktigare. Socialdemokraterna håller på att växa in i rollen som bärare av den ekonomiska makten i samhället. Aningslöst lägger de sig till med just de metoder, som de själva i alla tider kritiserat de privata kapitalägarna för. Vilka är det idag som kalkylerar kallt ekonomiskt, nonchalerar folkliga opinioner och hänsynslöst utnyttjar sitt politiska och ekonomiska övertag? Gör bara tankeexperimentet att det varit en *borgerlig* majoritet i Stockholm, som genomdrivit ett rivningsbeslut mot socialdemokraters, hyresgästers, sociala myndigheters och kulturpersonlighetens vilja. Och att det skett med motiveringen att John Mattson eller någon annan storbyggmästare behövde marken för att bygga bostäder! Tanken är otänkbar, eftersom inget privat företag någonsin skulle försätta sig i en så omöjlig situation, men den ställer det socialdemokratiska agerandet i blyxtbelysning. Därför är historien om Münchenbryggeriet inte en byggnadsvårdsfråga vilken som helst. Den är ett första förebud om vad som väntar oss alla den dag, då socialdemokratin lyckats samla även all ekonomisk makt i sina händer.